

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
t.a.v. de directeur Agrokennis (DAK)
de heer ir. A. Tabak
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Geachte heer Tabak,

datum 20 september 2012 Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag Nevenvestiging van Aeres Groep ten behoeve van de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness in Etten-Leur.

onderwerp
Advies
Nevenvestiging
Ad Bedrijfskunde en
Agribusiness
Aeres Groep
Etten-Leur

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

met vriendelijke groet,

ons kenmerk
2012/014

bijlagen
advies CDHO

drs. N.M. Verbraak
voorzitter CDHO

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie
t.a.v. de Minister
drs. M.J.M. Verhagen
Postbus 20401
2500 BJ DEN HAAG

Advies

Geachte heer Verhagen,

Op 5 juni 2012 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) het voornemen ontvangen van Aeres Groep om de opleiding Ad Bedrijfskunde en Agribusiness te Dronten tevens als bekostigde opleiding te verzorgen in Etten-Leur. Op 18 juni heeft de CDHO verzocht ontbrekende stukken aan te leveren. Op 11 juli heeft aanvrager deze informatie geleverd, zij het incompleet. Aanvrager is wederom verzocht de stukken aan te vullen. De aanvraag was op 18 september voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
20 september 2012

onderwerp
Nevenvestiging
Ad Bedrijfskunde en
Agribusiness
Aeres Groep
Etten-Leur

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van Aeres Groep om de opleiding Ad Bedrijfskunde en Agribusiness tevens als bekostigde opleiding te verzorgen in Etten-Leur.

ons kenmerk
2012/014

bijlage
beoordelingskader

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 7.17 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aeres Groep biedt de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness aan op de locaties in Dronten en Almere. Daar wordt ook de bacheloropleiding Bedrijfskunde en Agribusiness aangeboden. In het kader van de pilotronde 4B Associate degreeprogramma's heeft het Ministerie van OCW het mogelijk gemaakt dat een gedeelte van een Ad opleiding op een locatie van een bve-instelling wordt aangeboden zonder dat daarvoor een macrodoelmatigheidstoets door de CDHO vereist is. Aanvrager heeft in het kader van deze pilotronde een deel van de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness te Dronten tevens in Etten-Leur gevestigd (en op vijf andere bve-locaties te Alkmaar, Lochem, Meppel, Barneveld en Goes). Aeres Groep is voornemens het opleidingsgedeelte dat in Etten-Leur wordt aangeboden uit te breiden zodat de gehele Ad opleiding in Etten-Leur wordt gevestigd.

Op 7 juli 2011 heeft de Aeres Groep bij de CDHO een aanvraag ingediend voor een nevenvestiging voor de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness in Etten-Leur. In deze aanvraag werd een beroep gedaan op voorwaarden a, c, d en e van de Beleidsregel. Aangezien de aanvraag niet voldeed aan voorwaarden a en c was toetsing van de voorwaarden d en e niet aan de orde. De CDHO heeft op 20 september 2011 een negatief advies uitgebracht aan de Minister. De Minister heeft

pagina 2 van 6 in overeenstemming met het advies van de CDHO een negatief besluit genomen op 4 november 2011. De huidige aanvraag betreft een voornemen voor dezelfde opleiding op dezelfde locatie. Thans is wel een beroep gedaan op voorwaarde b en zijn de overige voorwaarden nader onderbouwd.

Aanvrager doet een beroep op voorwaarden a, b, c, d en e van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar de mening van de commissie aan voorwaarde b van de Beleidsregel.

Beoordeling voorwaarde a Beleidsregel

De commissie is van mening dat niet is voldaan aan voorwaarde a van de Beleidsregel. In de eerste plaats betreft het hier geen opleiding die bijdraagt aan de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kennissamenleving doordat de opleiding tegemoet komt aan een door de Minister erkende behoefte aan nieuwe beroepen. De Ad Bedrijfskunde & Agribusiness wordt reeds aangeboden in Dronten en Almere. Dit betekent dat sprake is van een uitbreiding van reeds bestaand onderwijsaanbod in een nieuwe vestigingsplaats en niet van nieuw grensverleggend innovatief onderwijsaanbod zoals bedoeld in voorwaarde a van de Beleidsregel. De opleiding komt evenmin tegemoet aan door de Minister noodzakelijk geachte nieuwe ontwikkelingen, waaronder wetenschappelijke ontwikkelingen in innovatieve sectoren.

Beoordeling voorwaarde b Beleidsregel

De aanvraag voldoet aan voorwaarde b. In de Human Capital Agenda Agro & Food en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen die deel uitmaakt van het topsectorenbeleid van het Departement van EL&I is vastgesteld dat flexibilisering van de bestaande onderwijsstructuur noodzakelijk is en dat het uitbouwen van aantal Ad's in deze sector een van de middelen is om dat doel te bereiken (p. 29). In het Sectorplan Hoger Agrarisch Onderwijs wordt eveneens beklemtoond dat flexibilisering van het onderwijsaanbod, onder andere door het realiseren van Ad opleidingen, van groot belang is (p. 11). De Ad opleiding Bedrijfskunde & Agribusiness past in het OCW beleid omtrent de invoering van de Ad als nieuwe graad in het hoger onderwijs en is in het kader van pilotronde 4B voor Associate degreeprogramma's goedgekeurd. De aanvraag voldoet aan voorwaarde b van de Beleidsregel aangezien de opleiding aantoonbaar bijdraagt aan een door de Minister erkende behoefte op terreinen waarvoor de Rijksoverheid een bijzondere verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt, te weten het topsectorenbeleid met betrekking tot de sector Agro & Food en het beleid van OCW ten aanzien van de ontwikkeling van Ad opleidingen, o.a. in samenwerking met bve-instellingen. Tevens komt de aanvraag tegemoet aan het door de Rijksoverheid geplaatste beleidsaccent ondernemerschap.

Beoordeling voorwaarde c Beleidsregel

Aanvrager doet een beroep op voorwaarde c met het argument dat de opleiding In Etten-Leur zal leiden tot een versterking van de lokale kennisinfrastructuur en een bijdrage zal leveren aan de ontwikkeling van Foodport Zeeland. De regio West-Brabant is echter geen achterstandsgebied, noch is er een convenant met de Minister van OCW respectievelijk EL&I gesloten om de regionale kennisinfrastructuur te verbeteren. De aanvraag voldoet derhalve niet aan voorwaarde c van de Beleidsregel.

pagina 3 van 6 *Beoordeling voorwaarde d Beleidsregel*

Aanvrager heeft onder voorwaarde c de arbeidsmarkt voor afgestudeerden van de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness summier beschreven. In beginsel beoordeelt de commissie de argumentatie die onder een voorwaarde van de Beleidsregel wordt geleverd niet onder een andere voorwaarde. Aangezien onder voorwaarde d informatie over de arbeidsmarkt geheel ontbreekt, heeft de commissie uit coulance de informatie onder voorwaarde c toch bij de beoordeling van voorwaarde d betrokken.

De arbeidsmarktprognose die aanvrager geeft is zeer kernachtig en verwijst voornamelijk naar de meerjarenvisie van het regionaal platform Arbeidsmarktbeleid West-Brabant (rpA). Uit het rapport van het rpA blijkt dat de komende jaren behoefte is aan meer hbo opgeleiden in de regio West-Brabant en dat er een redelijke (vervangings)vraag is voor mbo'ers met opleidingsniveau 3 en 4 (p. 14). Er worden echter geen concrete sectoren, functies of beroepen in het rapport genoemd. Dit rapport is te algemeen van aard om als bewijs te kunnen dienen dat er specifiek vraag is naar Ad'ers Bedrijfskunde & Agribusiness.

Aangezien de arbeidsmarktinformatie die aanvrager heeft aangeleverd onvoldoende is, heeft de CDHO zelf ROA en de brochure arbeidsmarktrelevantie van de Commissie Associate Degree geraadpleegd. Bovendien heeft de CDHO contact opgenomen met ZLTO om te informeren naar de arbeidsmarktontwikkelingen in de agrarische sector. Frank de Wijs, senior specialist sociaal-economisch beleid bij de ZLTO, deelde mee dat hij veelvuldig contact heeft gehad met het AOC Prinsentuin over de ontwikkeling van deze opleiding. Hij heeft alle informatie die hij aan het AOC had verstrekt aan de CDHO doorgestuurd. Deze informatie bestond uit een onderzoek van Aequor naar de regionale arbeidsmarktontwikkelingen in West-Brabant uit 2011 en uit arbeidsmarktonderzoeken die op de website van het Productschap Tuinbouw te raadplegen zijn. Aanvrager heeft niet verwezen naar ROA, de brochure van de Commissie Associate Degree of de bronnen die de ZLTO heeft aangedragen. Volgens ROA (de arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2016) is er in de agrarische sector op mbo niveau sprake van goede arbeidsmarktperspectieven vanwege de relatief hoge vervangingsvraag. De sterke vergrijzing compenseert het feit dat de sector als geheel krimpt (ROA p. 73). Op hbo niveau zijn de arbeidsmarktperspectieven minder gunstig. Er stromen weinig nieuwe afgestudeerden in op de arbeidsmarkt en er zijn weinig baanopeningen (ROA p. 74). Uit de brochure Associate Degree-opleidingen en arbeidsmarktrelevantie die de Commissie Ad heeft laten samenstellen blijkt dat de arbeidsmarktperspectieven voor de sector mbo voeding, natuur en milieu goed zijn, voor mbo groene ruimte redelijk en voor hbo landbouw en veeteelt matig (p. 55 en 63). Uit de onderzoeken van Aequor en het Productschap Tuinbouw blijkt dat de arbeidsmarktprognoses in de agrarische sector op mbo en hbo niveau variëren van sterke krimp tot lichte groei. De variatie hangt samen met de specifieke subsectoren en met het niveau. De prognoses voor baanopeningen in de open teelt zijn minder ongunstig dan bij graasdieren en op mbo 4 en hbo niveau worden meer vacatures verwacht dan voor ongeschoolden en werknemers op mbo 2 en 3 niveau. Aanvrager heeft niet aangegeven in welke specifieke sectoren en beroepen Ad'ers Bedrijfskunde & Agribusiness precies terecht kunnen komen, dus het is niet mogelijk om op grond van de gegevens van ROA, de Commissie Associate Degree Aequor en van het Productschap Tuinbouw harde conclusies te trekken over de arbeidsmarktperspectieven voor deze Ad'ers. ZLTO heeft niet aangegeven dat er naar hun mening expliciet behoefte is aan deze Ad'ers.

pagina 4 van 6 De commissie concludeert dat aanvrager geen volwaardig arbeidsmarktonderzoek heeft overgelegd dat een beeld geeft van de beroepsmogelijkheden voor deze Ad'ers. Aanvrager heeft dus niet aangetoond dat er op de arbeidsmarkt behoefte is aan afgestudeerden van deze opleiding. Uit het eigen onderzoek van de CDHO is evenmin gebleken dat er een duidelijke arbeidsmarkt vraag bestaat naar deze Ad'ers.

Aanvrager heeft het onderzoeksbureau IVA een enquête laten uitvoeren onder werkgevers in de regio om de belangstelling voor de opleiding te peilen. Uit dit onderzoek blijkt dat bij de helft van de 91 geïnterviewde organisaties 1 a 2 werknemers interesse zouden hebben om de Ad Bedrijfskunde & Agribusiness te volgen. IVA concludeert daaruit dat ca. 119 werknemers de komende 3 jaar mogelijk deze opleiding willen volgen. Aanvrager neemt deze conclusie zonder meer over, terwijl een correctie op deze schatting op zijn plaats zou zijn geweest. Naast deze werkenden verwacht Aeres dat een aantal mbo leerlingen deze studie direct als vervolgopleiding zal kiezen. Onderzoeksbureau IVA heeft een quickscan uitgevoerd onder mbo schoolverlaters in het groene domein. Van de 216 respondenten op de enquête heeft 15% sterke tot zeer sterke interesse in deze Ad. 12% overweegt in sterke tot zeer sterke mate de opleiding daadwerkelijk te gaan volgen. Aanvrager neemt de conclusie over en heeft wederom geen correctie toegepast op de cijfers. Evenmin heeft aanvrager voorzien in een prognose van de instroom die over twee jaar in de opleiding wordt verwacht.

Aanvrager heeft afstemmingsoverleg gevoerd met de groene instellingen en, mede op verzoek van de CDHO, met een aantal grijze instellingen die verwante opleidingen aanbieden. De geraadpleegde instellingen maken geen bezwaar tegen het voornemen van de Aeres Groep. Avans wijst er wel op dat zij de eigen Ad's altijd in sterke samenhang met de bacheloropleidingen aanbieden om de doorstroming te bevorderen en om het hbo niveau van de Ad opleiding te borgen. Avans vindt het vreemd dat Aeres de Ad wil vestigen op een locatie waar geen ander hoger beroepsonderwijs wordt aangeboden.

Aangezien de arbeidsmarktperspectieven en de instroomprognose onvoldoende onderbouwd zijn, concludeert de commissie dat de aanvraag niet voldoet aan voorwaarde d.

Beoordeling voorwaarde e Beleidsregel

De commissie is van oordeel dat de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur in onvoldoende mate is verzekerd. In haar overwegingen heeft de commissie betrokken dat de Ad wordt aangeboden op de locatie van het Prinsentuin College in Etten-Leur waardoor de doorlopende leerlijn vanuit het mbo geborgd is. De samenwerking met Edudelta in Goes versterkt de lijn uit het mbo. De commissie heeft echter sterke twijfels over de inbedding in het hbo. Er worden geen groene hbo bacheloropleidingen in zuidwest Nederland aangeboden en uit de aanvraag blijkt niet dat er afspraken zijn over doorstroom van Ad studenten in de bacheloropleiding Agribusiness and Business Administration van HAS Den Bosch. Eventuele doorstroommogelijkheden naar bachelors in het grijze domein zijn niet beschreven.

Bovendien blijkt niet uit de aanvraag hoe het hbo niveau van de opleiding wordt geborgd. In de handleiding Ad die aanvrager heeft bijgevoegd is aangegeven dat een derde tot de helft van de docenten zal bestaan uit mbo docenten (p. 8).

pagina 5 van 6 Hoeveel en welke docenten Aeres Groep levert is niet aangegeven, noch welke vakken deze docenten zullen gaan geven.

De samenwerking met het bedrijfsleven is door aanvrager beschreven onder voorwaarde a. Uit coulance heeft de commissie besloten deze informatie te betrekken bij de beoordeling van voorwaarde e. Er zijn geen stukken overgeleverd van werkgevers op brancheniveau of landelijk niveau waaruit blijkt dat deze zich committeren aan het voornemen van aanvrager. Er wordt wel verwezen naar adhesieverklaringen van individuele werkgevers. De geraadpleegde werkgevers zijn afkomstig uit Sneek, Capelle a/d IJssel, Amsterdam, Haaren en andere plaatsen die niet in de omgeving van Etten-Leur liggen. De adhesieverklaringen verplichten de werkgevers niet om samen te werken met deze opleiding van Aeres Groep. De commissie concludeert derhalve dat de aanvraag niet voldoet aan voorwaarde e.

Conclusie

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. N.M. Verbraak
voorzitter

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 7.17 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Aan de hand van de in artikel 5.1 eerste lid van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het vestigen van (een deel van) een opleiding in een andere gemeente beoordeeld op doelmatigheid.

De nieuwe vestigingsplaats van een opleiding, niet zijnde een hbo-master-opleiding, kan volgens dit artikel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan ten minste één van de voorwaarden a, b of c en tevens aan beide voorwaarden d en e van artikel 4.1, eerste lid van de Beleidsregel.

Volgens voorwaarde a van artikel 4.1 van de Beleidsregel draagt de opleiding aantoonbaar bij aan de verdere ontwikkeling van de Nederlandse kennissamenleving doordat de opleiding tegemoet komt aan een door de Minister erkende behoefte aan nieuwe beroepen of aan door de Minister noodzakelijk geachte nieuwe ontwikkelingen, waaronder wetenschappelijke ontwikkelingen in innovatieve sectoren.

Volgens voorwaarde b draagt de opleiding aantoonbaar bij aan een andere dan onder a genoemde en door de Minister erkende behoefte op terreinen, waarvoor de Rijksoverheid een bijzonder verantwoordelijkheid op stelselniveau draagt.

Volgens voorwaarde c wordt de opleiding gevestigd in een landsdeel waarover bestuurlijke afspraken met de Minister zijn gemaakt om de kennisinfrastructuur aldaar te versterken, om daarmee gebiedsspecifieke knelpunten en achterstandssituaties te verminderen.

Op grond van voorwaarde d mag realisering van de opleiding op lange termijn niet leiden tot substantieel, of indien voldaan aan voorwaarde c bovenmatig, nadelige effecten voor de benutting van de bestaande capaciteit en infrastructuur op het desbetreffende onderwijs- en onderzoeksterrein.

Volgens voorwaarde e is de inbedding van de opleiding in de (regionale) kennisinfrastructuur voldoende verzekerd.

Aeres Groep
t.a.v. de voorzitter van het College van Bestuur
de heer B.M. P. Pellikaan
Postbus 245
6710 BE EDE

Datum:
Betreft: Besluit Nevenvestiging Ad Bedrijfskunde en Agribusiness in Etten-Leur

Uw referentie: 12BEW20470nbu/O.00.12

Geachte heer Pellikaan,

Met uw brief van 25 mei 2012, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) ontvangen op 5 juni 2012, hebt u mij uw voornemen voorgelegd om de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness te Dronten en Almere tevens als bekostigde opleiding te verzorgen te Etten-Leur.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij op 18 september 2012 negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, welke integraal deel uit maakt van dit besluit, treft u bijgaand aan. Ik heb geconstateerd dat dit advies zorgvuldig tot stand gekomen en inhoudelijk afdoende is.

Besluit

Gelet op bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en de 'Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2009', heb ik besloten om niet in te stemmen met uw voornemen om de Ad Bedrijfskunde en Agribusiness als bekostigde opleiding te verzorgen te Etten-Leur.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 7.17 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts is de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 17 juni 2009 leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan voorwaarde b van de beleidsregel 2009.
Voor nadere motivering verwijs ik u naar het eerder genoemd advies van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, derde lid, van de WHW vervalt dit besluit, indien de opleiding niet binnen tien maanden na dagtekening van dit besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO ter zake van de onderhavige opleiding een positief besluit toets nieuwe opleiding heeft afgegeven.

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de NVAO, de CDHO, de HBO-raad en de Dienst Uitvoering Onderwijs.

De Minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie,
namens deze,

mr. dr. J.P. Hoogeveen MPA
Directeur-Generaal Agro

Rechtsmiddelen

Indien u het niet met dit besluit eens bent, dan kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief bezwaar maken bij de staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Ook een andere belanghebbende kan tegen dit besluit in bezwaar komen. Het bezwaarschrift kan worden gezonden aan het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, t.a.v. Dienst Regelingen, Recht en Rechtsbescherming, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag. U wordt verzocht een afschrift van deze brief bij het bezwaarschrift te voegen.